

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kirkolliskokous ehdottaa kirkkolakia muutettavaksi papinvaalin osalta. Ehdotuksen mukaan kappalaista ei enää valittaisi välittömällä vaaleilla, joissa kaikilla seurakunnan äänivaltaisilla jäsenillä on äänioikeus. Kappalainen valittaisiin välillisessä vaalissa, jonka suorittaisi kirkkovaltuusto tai täydelliseen yhteistalouteen kuuluvassa seurakun-

nassa seurakuntaneuvosto. Kappalaisen valinnasta määrättäisiin kirkkolakiin otettavan valtuutuksen nojalla kirkkojärjestyksessä. Kirkkoherran vaalitapa säilyisi nykyisellään.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kirkkolain (1054/93) 8 luvun 1 §:n mukaan kirkkoherra ja kappalainen valitaan välittömällä ja salaisilla vaaleilla. Luvun 3 §:n mukaan äänioikeutettuja ovat ennen vaalivuoden alkua 18 vuotta täyttäneet, jotka vaalivuoden alussa on merkitty seurakunnan läsnäoleviksi jäseniksi.

Vaalissa on enintään kolme ehdokasta, jotka tuomiokapituli on asettanut virkaa hakeneista vaalisijoille siinä järjestyksessä kuin heidät katsotaan taitaviksi ja kykeneviksi virkaan. Virkaa hakenut pappi voidaan kirkkojärjestyksessä (1055/93) määrätyn edellytyksin pyytää ylimääräiseksi vaaliedokkaaksi. Tullakseen valituksi ylimääräisen vaaliedokkaan on saatava vähintään yksi kymmenesosa koko seurakunnan äänistä ja enemmän kuin puolet annetuista äänistä.

Kirkolliskokous ehdottaa kirkkolakia muutettavaksi niin, että ainoastaan kirkkoherra valittaisiin koko seurakunnan toimittamalla papinvaalilla. Kirkkolakiin otettaisiin valtuu-

tuslauseke, jonka mukaan kappalaisen valitsemisesta määrätään kirkkojärjestyksessä. Kirkolliskokous on samanaikaisesti kirkkolakia koskevan muutosehdotuksen kanssa hyväksynyt kirkkojärjestyksen muutoksen, jolla kappalaisen valitseminen siirrettäisiin kirkkovaltuustolle tai täydelliseen yhteistalouteen kuuluvassa seurakunnassa seurakuntaneuvostolle. Kirkkojärjestyksen muutos tulee voimaan, jos tässä esityksessä ehdotetut kirkkolain muutokset hyväksytään ja vahvistetaan.

Muutosehdotusta perustellaan sillä, että äänestysprosentit kappalaisen vaaleissa ovat yleensä jääneet melko alhaisiksi. Lisäksi hallintoelinten suorittamassa välillisessä vaalissa voitaisiin ottaa paremmin huomioon viran erityiset tarpeet. Kirkkoherran vaali halutaan säilyttää nykyisellään, koska kirkkoherra on seurakunnan johtava viranhaltija, jonka valintaan kaikkien äänivaltaisten seurakuntalaisten on saatava osallistua. Tällaisella välittömällä vaalilla on myös pitkät historialliset perinteet.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu muutos aiheuttaa jossain määrin säästöjä seurakuntien hallintomenoissa, koska kappalaisen vaalin osalta ei aiheudu enää kuluja papinvaalin järjestämisestä. Papinvaalista aiheutuu kuluja muun muassa vaaliluettelon laatimisesta, vaalilautakunnan toiminnasta ja vaalihuoneistojen käytöstä sekä ilmoituskuluja.

3. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu kirkolliskokouksen 5 päivänä toukokuuta 1987 asettamassa papinvaalin uudistamiskomiteassa, joka jätti

mietintönsä 26 päivänä lokakuuta 1989 (Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, Sarja A 1989:4) sekä kirkolliskokouksen lakivaliokunnassa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Samanaikaisesti lainmuutoksen kanssa tulisi voimaan vastava kirkkojärjestyksen muutos.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/93) 8 luvun 1 §, 19 luvun 3 § ja 4 §:n 2 momentti, 24 luvun 4 §:n 1 momentti, 7 §:n 4 momentti ja 9 §:n 2 momentti sekä 25 luvun 10 §:n 1 momentti seuraavasti:

8 luku Papinvaali ja seurakuntavaalit

1 § Papinvaali

Seurakunnan kirkkoherra valitaan papinvaalilla. Kappalaisen valitsemisesta määrätään kirkkojärjestyksessä.

Kirkkoherran virkaan tulee valituksi se tuomiokapitulin ehdolle asettamista papeista, joka vaalissa on saanut enimmät äänet.

Seurakunta voi kuitenkin, siten kuin kirkon vaalijärjestyksessä määrätään, valita kirkkoherran virkaan muun hakijan, jonka tuomiokapituli on todennut päteväksi ylimääräiseksi vaaliehdokkaaksi. Tullakseen valituksi ylimääräisen vaaliehdokkaan on saatava vähintään yksi kymmenesosa koko

seurakunnan äänistä ja enemmän kuin puolet annetuista äänistä.

19 luku Tuomiokapituli

3 § Päätösvaltaisuus

Tuomiokapituli on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Muussa kuin papinvaalia varten tehtyä vaaliehtotusta taikka lakimiesasessorin tai lääninrovastin viran täyttämistä koskevassa asiassa tuomiokapituli on päätösvaltainen vajaalukuisenakin, jos vähintään kolme saapuvilla olevaa jäsentä on päätöksestä samaa mieltä.

Vaaliehtotukseen kohdistuvan oikaisuvaatimuksen käsittelemiseen tulee täysilukuisen

tuomiokapitulin lisäksi osallistua kahden apujäsenen, joista toinen on pappi ja toinen lakimies.

4 §

Äänestäminen

Vaaliehdotusta tehtäessä tai oikaistaessa äänestetään jokaisesta sijasta erikseen.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

4 §

Oikaisuvaatimus

Tuomiokapitulin tekemään vaaliehdotukseen tyytymätön hakija saa vaatia tuomiokapitulilta oikaisua. Tuomiokapituli päättää oikaisuvaatimuksesta 19 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisessa lisätyssä kokoonpanossa. Virkaa hakeneella on oikeus valittaa oikaisupäätöksestä sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan.

7 §

Muutoksenhakuaika

Aika papinvaalia varten tehtyyn vaaliehdotukseen kohdistuvan oikaisuvaatimuksen tekemiselle alkaa ehdollepanopäätöksestä. Valitettaessa 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikaisupäätöksestä valitusaika alkaa samoin päätöksen tekemisestä.

9 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Tuomiokapitulin papinvaalia varten tekemään vaaliehdotukseen ei saa valittamalla hakea muutosta ennen kuin lisätty tuomiokapituli on ratkaissut sitä koskevan oikaisuvaatimuksen.

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

10 §

Tasaäänät

Äänten jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Kurinpitoasioissa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on lievempi. Jos vaaleissa äänet tai vertausluvut menevät tasan, ratkaisee arpa. Kappalaisen, vakinaisten lehtorin ja kanttorin vaalin osalta voidaan kuitenkin kirkkojärjestyksessä määrätä, että äänten mennessä vaalissa tasan, tuomiokapituli nimittää jonkun eniten ääniä saaneista hakijoista virkaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Lakia sovelletaan niiden kirkkoherran ja kappalaisen sekä vakinaisten lehtorin ja kanttorin virkojen täyttämiseen, jotka on julistettu haettaviksi lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

L a k i

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/93) 8 luvun 1 §, 19 luvun 3 § ja 4 §:n 2 momentti, 24 luvun 4 §:n 1 momentti, 7 §:n 4 momentti ja 9 §:n 2 momentti sekä 25 luvun 10 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

Papinvaali ja seurakuntavaalit

1 § *Papinvaali*

Seurakunnan kirkkoherra ja kappalainen valitaan välittömällä ja salaisilla vaaleilla.

Virkaan tulee valituksi se tuomiokapitulin ehdolle asettamista papeista, joka vaalissa on saanut enimmät äänet.

Seurakunta voi kuitenkin, siten kuin kirkon vaalijärjestyksessä määrätään, valita virkaan muun hakijan, jonka tuomiokapituli on todennut päteväksi ylimääräiseksi vaaliehdokkaaksi. Tullakseen valituksi ylimääräisen vaaliehdokkaan on saatava vähintään yksi kymmenesosa koko seurakunnan äänistä ja enemmän kuin puolet annetuista äänistä.

1 § *Papinvaali*

Seurakunnan kirkkoherra valitaan papinvaalilla. Kappalaisen valitsemisesta määrätään kirkkojärjestyksessä.

Kirkkoherran virkaan tulee valituksi se tuomiokapitulin ehdolle asettamista papeista, joka vaalissa on saanut enimmät äänet.

Seurakunta voi kuitenkin, siten kuin kirkon vaalijärjestyksessä määrätään, valita kirkkoherran virkaan muun hakijan, jonka tuomiokapituli on todennut päteväksi ylimääräiseksi vaaliehdokkaaksi. Tullakseen valituksi ylimääräisen vaaliehdokkaan on saatava vähintään yksi kymmenesosa koko seurakunnan äänistä ja enemmän kuin puolet annetuista äänistä.

19 luku

Tuomiokapituli

3 § *Päätösvaltaisuus*

Tuomiokapituli on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Muussa kuin vaali- tai virkaehdotusta taikka lakimiesasessorin tai lääninrovastin viran täyttämistä koskevassa asiassa tuomiokapituli on päätösvaltainen vajaan kuuden jäsenenä, jos vähintään kolme saapuvilla olevaa jäsentä on päätöksestä samaa mieltä.

Vaali- tai virkaehdotukseen kohdistuvan oikaisuvaatimuksen käsittelemiseen tulee täysilukuisen tuomiokapitulin lisäksi osallistua kahden apujäsenen, joista toinen on pappi ja toinen lakimies.

3 § *Päätösvaltaisuus*

Tuomiokapituli on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Muussa kuin papinvaalia varten tehtyä vaaliehdotusta taikka lakimiesasessorin tai lääninrovastin viran täyttämistä koskevassa asiassa tuomiokapituli on päätösvaltainen vajaan kuuden jäsenenä, jos vähintään kolme saapuvilla olevaa jäsentä on päätöksestä samaa mieltä.

Vaaliehdotukseen kohdistuvan oikaisuvaatimuksen käsittelemiseen tulee täysilukuisen tuomiokapitulin lisäksi osallistua kahden apujäsenen, joista toinen on pappi ja toinen lakimies.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §
Äänestäminen

Vaali- tai virkaehdotusta tehtäessä tai oikaistaessa äänestetään jokaisesta sijasta erikseen.

Vaaliehdotusta tehtäessä tai oikaistaessa äänestetään jokaisesta sijasta erikseen.

24 luku
Alistaminen ja muutoksenhaku4 §
Oikaisuvaatimus

Tuomiokapitulin tekemään vaali- tai virkaehdotukseen tyytymätön hakija saa vaatia tuomiokapitulilta oikaisua. Tuomiokapituli päättää oikaisuvaatimuksesta 19 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisessa lisätyssä kokoonpanossa. Virkaa hakeneella on oikeus valittaa oikaisupäätöksestä sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan.

4 §
Oikaisuvaatimus

Tuomiokapitulin tekemään *vaaliehdotukseen* tyytymätön hakija saa vaatia tuomiokapitulilta oikaisua. Tuomiokapituli päättää oikaisuvaatimuksesta 19 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisessa lisätyssä kokoonpanossa. Virkaa hakeneella on oikeus valittaa oikaisupäätöksestä sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan.

7 §
Muutoksenhaku aika

Aika vaali- tai virkaehdotukseen kohdistuvan oikaisuvaatimuksen tekemiselle alkaa ehdollepanopäätöksestä. Valitettaessa 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikaisupäätöksestä valitusaika alkaa samoin päätöksen tekemisestä.

Aika *papinvaalia varten tehtyyn vaaliehdotukseen* kohdistuvan oikaisuvaatimuksen tekemiselle alkaa ehdollepanopäätöksestä. Valitettaessa 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikaisupäätöksestä valitusaika alkaa samoin päätöksen tekemisestä.

9 §
Valitusoikeuden rajoittaminen

Tuomiokapitulin tekemään vaali- tai virkaehdotukseen ei saa valittamalla hakea muutosta ennen kuin lisätty tuomiokapituli on ratkaissut sitä koskevan oikaisuvaatimuksen.

Tuomiokapitulin *papinvaalia varten* tekemään *vaaliehdotukseen* ei saa valittamalla hakea muutosta ennen kuin lisätty tuomiokapituli on ratkaissut sitä koskevan oikaisuvaatimuksen.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 luku
Täydentäviä säännöksiä

10 §
Tasaäänet

Äänen jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Kurinpitoasioissa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on lievempi. Jos vaaleissa äännet tai vertausluvut menevät tasan, ratkaisee arpa.

10 §
Tasaäännet

Äänen jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Kurinpitoasioissa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on lievempi. Jos vaaleissa äännet tai vertausluvut menevät tasan, ratkaisee arpa. *Kappalaisen, vakinaisten lehtorin ja kanttorin vaalin osalta voidaan kuitenkin kirkkojärjestyksessä määrätä, että äänen mennessä vaalissa tasan, tuomiokapituli nimittää jonkun eniten ääniä saaneista hakijoista virkaan.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Lakia sovelletaan niiden kirkkoherran ja kappalaisen sekä vakinaisten lehtorin ja kanttorin virkojen täyttämiseen, jotka on julistettu haettaviksi lain voimaantulon jälkeen.